

ELBA

eiland van zon, pyriet, Napoleon en wijn

door H. van Dennebroek

Voor ons noorderlingen heeft het zonnige zuiden, met zijn terrasjes, marktpleintjes en blauwe zee altijd een grote aantrekkingskracht. Elba verenigt veel van deze zaken in zich; en je kunt er mineralen vinden. Dit alles maakt Elba tot een waar dorado voor de amateur-mineraloog.

Het eiland is grotendeels bergachtig, met als hoogste top de Monte Capanne (1019 m) in het westen. Dit deel van het eiland is zeer bosrijk. Kleine bergdorpjes als Marciana, Poggio en S. Piero in Campo liggen tegen de berghelling en verlevendigen zo het landschap. Het bergachtige karakter bepaalt mede de rotsachtige kust met veel inhammen, landtongen en kleine strandjes. Ondanks dat Elba niet groot is (van oost naar west 30 km en van noord naar zuid, over de grootste breedte gemeten, slechts 18 km) heeft men nooit het gevoel op een eiland te zitten.

Het midden en oostelijke deel van Elba is het drukst en het meest ontsloten door asfaltwegen. Op dit deel van het eiland liggen de vele campings. Voor ons mineralenverzamelaars, kunnen we het beste een camping op het oostelijk deel nemen, aangezien hier de vele ertsmijnen liggen. Elba telt ongeveer 25000 inwoners. De belangrijkste bron van inkomsten is de toeristenindustrie, daarnaast verdient men zijn bestaan in de landbouw (vooral de wijnbouw), visserij en in de mijnbouw.

Hoe komt men op Elba?

De afstand Amsterdam - Elba is ong. 1800 km. Men legt deze afstand het snelst af via de Brennerpas; maar via de Grote St. Bernhardtunnel gaat het ook redelijk

snel. Van de 1800 km reist men ong. 500 km over de Italiaanse autostrada, tenminste als men een beetje wil opschieten. Afhangelijk van de cylinderinhoud is men heen en terug over de autostrada ongeveer f 45,- à f 60,- kwijt. Bij Livorno houdt de autostrada op en is het nog bijna 100 km rijden naar Piombino, alwaar men met de boot kan oversteken. De overtocht (van Piombino naar Portoferraio) duurt ongeveer een uur. In het hoogseizoen is het zeer druk en het is raadzaam van te voren passage te boeken. De overtocht kan erg veel geld kosten. Ook hier weer geschiedt de indeling van de auto naar cylinderinhoud. Men betaalt voor de passagiers apart. Helaas zijn de indeling en de in rekening gebrachte bedragen moeilijk op hun juistheid te controleren. Op een van de kleine veerboten bijvoorbeeld is geen klasseindeling gemaakt, passagiers krijgen echter een passagebiljet 1e klasse (in 1973 L 1000 per persoon). In juli 1973 waren wij (2 personen) met onze VW 1300 bij de overtocht met de "Navigazione Toscana" L 15821 (ong. f. 70,-) kwijt. Gelukkig vonden wij voor de terugtocht een goedkopere maatschappij n.l. de Navigazione Arcipelago Maddalenino Molo Capitaneria. Hier kostte de overtocht L 10500.

Samengevat komt het er op neer dat u afhankelijk van uw auto, alleen voor het vervoer uit en thuis f 145,- tot f 175,- kwijt bent. Daar komen dan nog alle andere kosten, zoals overnachting, eten en benzine bij. Vooral de benzinekosten zullen tegenwoordig een fors bedrag zijn!

Elba in vroeger tijden

Het zou te ver voeren om uitgebreid in te gaan op de veelbewogen geschiedenis van Elba. We zullen daarom hoofdzakelijk iets vertellen over de geschiedenis in samenhang met de ertswinning.

Over de allervroegste geschiedenis is weinig meer bekend dan de naam Aethalia. Waarschijnlijk betekent deze naam "het land van vuur", zo genoemd door Griekse zeevaarders die bij het voorbij varen vlammen en vuurgoed zagen. Misschien waren het de vuren van de primitieve smeltovens waarin de bewoners ijzer en koper smolten. Overal op het eiland zijn resten van deze oude smeltovens gevonden.

Bekend is dat de Etrusken op Elba zijn geweest. Dit is niet zo verwonderlijk als men bedenkt dat de Etrusken de wapensmeden van het Middellandsezegebied waren.

Ten tijde van de Romeinen veranderde de naam Aethalia tot Ilva. Het huidige Portoferraio werd door de Romeinen Fabricia genoemd, op grond van de verwerking van het ijzererts aldaar.

De naam Ilva werd in ongeveer 500 Elba, hij schijnt afkomstig van een groep mensen uit Genua die zich, ook al weer wegens de ertsrijkdommen, op Elba ophielden. Vaak zou de macht op Elba wisselen in de loop van de geschiedenis. Pisaner, Fransen, Spanjaarden, Duitsers, Engelsen, Italianen, zij allen hebben gestreden om de heerschappij over Elba. Ook piraten lieten zich niet onbetuigd. In 1540 wisten de Noordafrikaanse Barbaren op het eiland te landen. Barbarossa, de Algerijnse piraat, plunderde Rio Marina en Capoliveri.

In 1814 werd Elba tot vorstendom verheven en aan Napoleon I toegewezen. Tien maanden lang was hij heer over Elba en zijn onderdanen verafgoooden hem. Ook nu is er nog veel dat aan Napoleon herinnert en er wordt in verband met het toerisme dankbaar gebruik van gemaakt. Aan het einde van de 19e eeuw ontstond bij Portoferraio het eerste grote Italiaanse hoogovenbedrijf onder de naam "Ilva maatschappij". Meer dan 2000 mensen werkten hier en de welstand en arbeidszekerheid waren er zeer mee gebaat. In de Tweede Wereldoorlog werd Portoferraio met zijn hoogovens zowel door de Duitsers als door de Geallieerden gebombardeerd.

Na de oorlog zijn de hoogovens niet hersteld, omdat men het niet rendabel genoeg achtte. Hierdoor is voor de Elbanezen een belangrijke bestaansbron weggevalen.

Het tegenwoordige erts wordt na zijn eerste bewerking vervoerd naar de hoogovens in Piombino.

Enkele algemene gegevens en wenken

In het hoogseizoen is het op Elba zeer warm. Tussen 12.00 en 17.00 uur is het zeker in het binnenland bijna onmogelijk te werken in groeven of op andere vindplaatsen. Het beste is om 's ochtends vroeg op te staan, te hakken tot ong. 11.00 uur, vervolgens de rest van de middag de verkoelende zee op te zoeken en in de namiddag en vroege avond weer verder te werken. Van ongeveer 13.00 tot 17.00 soms wel 18.00 uur zijn de winkels gesloten, ook de benzinepompen!

De belangrijke verbindingswegen op Elba zijn smal, maar goed berijdbaar. De meeste mineralogisch interessante vindplaatsen zijn via slechte smalle weggetjes te bereiken. Deze wegen, bedekt met stenen, grind en andere rommel vergen veel van uw auto, met name van de banden.

Uitvoerige gegevens betreffende Elba zijn te vinden in een gids welke op Elba verkrijgbaar is. Deze gids is in vier talen te koop. U kunt dus de taal die u het meest bij machte bent kiezen. Bij deze gids hoort een topografische kaart, die ook los te koop is.

Men heeft ons verteld dat de waterleiding op Elba voor ons noorderlingen niet voldoende zuiver drinkwater

levert. Wij hebben dit nooit kunnen verifiëren. De waterleiding levert in ieder geval lauw water, vandaar dat men beter gebruik kan maken van de vele bronnen die in bijna elke plaats te vinden zijn. Gedurende de droogste maanden moet men bovendien rekening houden met het feit dat in het westelijk deel van het eiland gedurende bepaalde tijd per dag de pompen en andere openbare tappunten zijn afgesloten.

Mineralenhandelaren zijn gevestigd in o.a. Rio Marina, Rio nell'Elba en Porto Azzurro. Vaak worden mineralen zomaar op straat aangeboden door arbeiders uit de mijnen. Dit is vooral het geval in het gebied rond Rio Marina. In het algemeen zijn de prijzen fabelachtig hoog. U moet beslist afdingen. Afgezien van de hoge prijzen is een ander negatief punt bij het kopen, dat soms de vindplaatsgegevens onnauwkeurig of onjuist zijn.

Let op! Veel van de aangeboden pyriet is niet afkomstig van Elba maar komt uit de mijnen in Gavorrana en Boccheggiano op het vasteland. Dit is vooral het geval bij pyriet in kubusvorm.

In Rio Marina is in het gemeentehuis een als mineralogisch museum ingerichte verdieping.

De hier uitgestalde mineralen geven een overzicht van de mineralenrijkdom van Elba. Ondanks dat de verzameling soms wat onverzorgd aandoet, is ze toch de moeite van het bekijken waard. Temeer daar een flink aantal mineralen nooit zelf gevonden kunnen worden.

Alle ertsgroeven en mijnen op Elba zijn in handen van Italsider. Behoudens enkele verlaten mijnen en tijdens de mijnexcursie is het betreden van de groeven verboden. Dit wil niet zeggen dat u er niet in kunt komen, maar u moet er rekening mee houden dat u zich bevindt op verboden terrein. Zolang u zich netjes gedraagt en geen werktuigen, machines of andere zaken vernielt is het allemaal niet zo erg. Echter, iedere verzamelaar die de werkzaamheden in een groeve op wat voor manier dan ook verstoort, maakt het voor een na hem komende verzamelaar moeilijk tot zelfs onmogelijk om ook iets te vinden. Wees sportief!

